

MESTNA OBČINA MARIBOR
ŽUPAN

Ulica heroja Staneta 1, SI-2000 Maribor
T: +386.2.2201 000, E: mestna.obcina@maribor.si
S: <http://www.maribor.si>
Davčna številka: SI12709590, Matična številka: 5883369

Številka: 032-18/2021-19

Datum: 22.06.2022

Mestni park

ZAČASNE UPRAVLJAVSKE SMERNICE

Na podlagi Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 s spremembami) se do sprejetja načrta upravljanja določijočasne upravljalvske smernice. Na ta način se opredelijo varstvene in razvojne usmeritve ter upravljanje območja oblikovane naravne vrednote lokalnega pomena Mestni park v Mariboru.

1. Ocena stanja

Mestni park v Mariboru je zavarovan kot spomenik oblikovane narave po Odloku o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor (MUV, 17/92, v nadaljevanju Odlok). V Odloku sta opredeljeni dve območji – ožje in širše. Ožje območje Mestnega parka obsega osrednji parkovni del in območje Treh ribnikov, širše območje pa tri griče: Piramido, Mestni vrh in Kalvarijo. Krajina je posebna zaradi sožitja parka, gozda in vinogradov.

Čeprav je širše območje z ožjim neločljivo povezano - tako ekološko, vsebinsko kot vizualno - pa ni predmet teh začasnih upravljalvskih smernic. Za naravno vrednoto je bil namreč po Pravilniku o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Ur. l. RS, št. 111/2004; v nadaljevanju Pravilnik) določen le ožji del s površino 198.501 m².

Mestni park se trenutno varuje tudi po Odloku o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov na območju Občine Maribor iz leta 1992 (MUV, 5/92). V pripravi je novi odlok.

Karta: Območje Mestnega parka, ki je naravna vrednota (zelena barva) in kulturna dediščina (vijolična barva)

1.1. Ocena stanja naravne vrednote

Mestni park je dobil status naravne vrednote zaradi svoje pestrosti in vrstnega bogastva drevnin, izjemnih primerkov dreves ter svoje ekološke vloge, ki jo ima kot povezovalec narave v mestnem zaledju z jedrom mesta.

V Mestnem parku je več kot 1600 obstoječih dreves, ki so različnih drevesnih vrst, dimenzij, stanja in starosti. Kar nekaj dreves je še iz časa prvotne zasnove Mestnega parka (med leti 1871-1896). Vrstna pestrost je velika tako med iglavci kot listavci. Medovitih rastlinskih vrst je približno 40 % vseh vrst, ki uspevajo na območju parka.

V parku so življenjski prostor našle številne prostoživeče živali, kot so ptice, veeverice, dvoživke, plazilci, netopirji in druge. Med njimi so tudi ogrožene in zavarovane vrste.

Od stoječih voda se na obravnavanem območju nahajajo štirje ribniki. Ti delujejo kot velik retenzijski prostor, ki zadržuje vode v povirju. Del meteornih voda iz Ribniškega sela je na območju parka kanaliziran.

1.2. Ocena stanja posegov in dejavnosti

Med posege v Mestni park štejemo predvsem ureditev infrastrukture (promenada in druge poti, razsvetljava, parkirišče ipd.) in postavitve urbane opreme (klopi, koši, informativne table ipd.). Poti na ožjem območju Mestnega parka so bile v preteklosti peskane, danes so večinoma utrjene v različnih izvedbah, prevladujejo asfaltirane. Promenada je bila ob ureditvi leta 1952 utrjena z betonskimi ploščami v kombinaciji z granitnimi kockami. Na območju Treh ribnikov so tudi tlakovane, gozdne in peskane poti.

Predmet projekta prenove promenade, ki se je izvajal v letih 2021 in 2022, je celovita prenova talnih površin, urbane opreme in zasaditev na območju od Maistrove ulice do Treh ribnikov. Poseg je pomenil odstranitev in izvedbo vseh elementov, ki so sooblikovali potezo promenade. Tako so se odstranili obstoječi betonski konfini ob Maistrovi ulici, vse dotrajane klopi, dotrajani koši za smeti, podstavki luči v rozariju, kot tudi vsi finalni tlaki, granitne kocke, kocke iz porfirja, granitni in betonski robniki, obstoječe armiranobetonske (monolitne in okrogle), obstoječ kamen 'mačje glave' ter betonskih tlakovci. Velja tudi za odstranitev obstoječih betonskih stopnic, vključno s stranskimi zidovi in temeljem, tudi oblog stopnic iz naravnega kamna. Vse navedeno se je zamenjalo z novimi elementi istih materialov.

Betonske plošče so namenjene peščem, v nekaterih primerih je dovoljena tudi povoznost z lahкими avtomobili in kombiji (v primeru prireditve). Tovornjakom vožnja po na novo urejeni ploščadi ni več dovoljena, saj utrjenost podložnega terena ni temu namenjena.

Vožnja s kolesi in motorji po poteh in izven njih je pogosto problematična tudi zaradi srečevanja s pešci na ozkih poteh in posledično uničevanja drevesnih korenin, grmovne zarasti, zelenic in odnašanja zemljine.

Problematicni sta količina in kakovost vodnih virov, ki napajajo območje Treh ribnikov, japonski vrt, potok skozi park in ribnik pri glasbenem paviljonu. Te vode so bile nekdanje čiste in polne avtohtonega rastja in življenja, danes pa ne več, tudi zaradi ne v celoti urejenega odvajanja meteornih in odpadnih vod z območja Ribniškega sela.

V ribnikih živijo tudi tujerodne vrste rib in želv. Ribe so bile naseljene, želve pa so tja zanesli obiskovalci – »ljubitelski teraristi«. Problematicno je tudi hranjenje rib in vodnih ptic z odpadno človeško hrano, saj ta na dnu ribnikov počasi gnije in ribe lahko ostanejo brez kisika. Poleg tega tovrstna hrana za živali ni ustrezna. Zaradi prevelike obremenjenosti stoječih voda s hranilnimi snovmi se v poletnih mesecih ustvarjajo tudi ugodni pogoji za razrast toksičnih bakterij - pojav imenujemo cianobakterijsko cvetenje. Stik s takšno vodo lahko povzroča ljudem in psom zdravstvene težave.

Dejavnosti, zaradi katerih ljudje obiščejo Mestni park, so: sprehod, iskanja miru, rekreativno udejstvovanje, izobraževalne vsebine (naravoslovni dnevi z opazovanjem narave), obisk gostilne in Akvarija-terarija ter udeležba na organiziranih prireditvah. Slednjih se vsako leto izvaja več, skoncentrirane so v obdobju od maja do konca septembra in ob koncih tedna. Prireditve imajo negativen vpliv na okolje, saj se dostava vrši s težkimi vozili, povzročajo hrup in smetenje, posegajo v rasti prostor dreves, namerno in nenamerno se poškodujejo parkovni elementi. Prireditve pritegnejo množico ljudi, ki se ne zadržuje le na utrjenih poteh. Pogosto se dogodki izvajajo brez soglasij in nadzora.

Med problematične dejavnosti štejemo tudi: sprehajanje psov brez povodca, ne-pobiranje pasjih iztrebkov, pričvrščevanje opreme za hojo po traku in visečih mrež na drevesa, odmetavanje odpadkov, trganje rastlin ali njihovih delov ipd.

1.3. Ocena stanja na vplivnem območju

Mestni park se nahaja na robu mestnega središča Mestne občine Maribor (MOM), iz treh strani ga obdajajo pozidane površine – ceste in stanovanjske zgradbe. To pomeni, da obremenitve okolja (onesnažen zrak, hrup ipd.) prihajajo iz južne, vzhodne in zahodne strani. Na severni strani pa se Mestni park nadaljuje v naravno zaledje, ki ga imenujemo tudi širše območje Mestnega parka.

Širše območje delimo na tri enote: pozidana območja (naselji Ribniško selo in Za Kalvarijo), zemljišča v kmetijski rabi (vinogradi, travniki, sadovnjaki) in gozdove. Velika krajinska pestrost nudi ugodne življenjske pogoje številnim rastlinskim in živalskim vrstam.

Najbolj ohranjeni deli narave so gozdne površine. Te se ponekod širijo na kmetijske površine, kot je to v okolici nekdanjega strelišča pri Ribniškem selu, na južnih pobočjih Kalvarije proti Račjemu dvoru ter na robu travnikov na zahodnem pobočju Piramide. Poglavitne drevesne vrste v območju gozdov so: bukev, graden, rdeči bor, pravi kostanj, smreka, češnja, beli gaber, lipa, macesen, breza. Ponekod se pojavlja robinija, v zadnjem času pa opažamo vdor še dveh invazivnih tujerodnih drevesnih vrst, in sicer pavlovnije in velikega pajesena.

2. Varstvene usmeritve

2.1. Varstveni režimi

Varstvo naravne vrednote se izvaja neprenehoma na podlagi strokovnih mnenj in soglasij Zavoda RS za varstvo narave (ZRSVN) in Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS).

V nadaljevanju so povzete prepovedi in usmeritve iz predpisov s področij varstva narave in kulturne dediščine:

- **prepovedano je:**
 - spreminjati vrtno arhitektonsko zasnovo (oblika, struktura, velikost, poteze);
 - posegati v funkcionalno zasnovo z navezavo na stavbno dediščino oz. stavbe in površine, ki so pomembne za delovanje celote;
 - uničevati ali poškodovati drevje ali grmovje (veje, debla, korenine);
 - poškodovati ali spreminjati kulturne sestavine (grajeni objekti, skulpture);
 - posegati v pojavnost v širšem prostoru z navezavo na okoliški prostor (postavljati objektov trajnega ali začasnega značaja, tudi manj zahtevnih);
 - spreminjati okolico enote oz. posegati v varovano območje dediščine tako, da bi bila ta prizadeta (npr. zapiranje pogledov, obzidava, postavljanje energetskih vodov, reklamnih in drugih tabel);
 - uničevati, odstranjevati ali premeščati druge vrtno arhitekturne objekte, ki so sestavni del oblikovne zasnove (skulpture, portali);
 - spreminjati rastiščne pogoje, ki so potrebni za obstoj in razvoj dreves in grmovja, npr. odstranjevati zemljo, odkrivati korenine, zasipavati deblo, zasipavati rastišče oz. površino nad koreninami, spreminjati nivo talne vode, občasno ali stalno poplavljeni rastišče, spuščati škodljive tekočine ali plinaste snovi na območju rastišča, spreminjati kislost oz. alkalnost tal, odlagati odpadne snovi;
 - spreminjati obstoječo osenčenost dreves in rastišča (npr. odpirati večje strnjeno zaraščene površine, razgaljati krošnjo ali deblo, zasenčiti drevesa s stavbami ali napravami);
 - obešati ali postavljati tuja telesa na deblo, korenine ali veje (npr. svetilke, nosilce žičnih vodov, table, omarice, antene, razgledišča, stopnice);
 - graditi stalne objekte ali zgradbe.
 - graditi na oblikovani zeleni površini in v območju rastišč stavbe, poti ali naprave, ki niso v skladu z njenimi značilnostmi;
 - napeljevati žične in druge energetske vode čez oblikovano zeleno površino in
 - onesnaževati tla in zrak ter odlagati odpadke.

- **po predhodnem soglasju pristojne varstvene službe je izjemoma mogoče:**
 - posegati v naravne sestavine, ki so vključene v kompozicijo (drevesa, grmovnice, voda, vegetacija, topografija);
 - spreminjati sestav ter namembnost posameznih delov in površin (npr. zasaditev jas ali trat, spremeniti grede v trate);
 - izvajati nekatera dela na rastišču rastlin (tlakovati, saditi grmovje, drevje ali trave), če ne ogrožajo dreves;
 - postavljati manjše začasne objekte (odre, kioske) v območje neposrednega rastišča;
 - izvajati zavarovalna dela in postavljati naprave za zavarovanje (ograje, zidovi) in izvajati sanitarne ukrepe na rastlinah (npr. odstranjevati veje in vrhove, povezovati deblo in veje, utrjevati podlago, zatirati škodljivce);
 - spreminjati značaj in obliko poti (širjenje, sprememba materiala);
 - postavljati klopi, luči, table, urejati počivališča in razgledišča;
 - obnavljati ali postavljati stavbe in naprave, ki so povezane z vzdrževanjem oblikovane zelene površine (rastlinjake, drevesnice, gospodarska poslopja);
 - polagati podzemeljske cevne in energetske vode (vodovod, plinovod, kanalizacijske cevi, električne in telefonske kable);
 - nabirati cvetove ali plodove oz. semena;
 - znanstveno-raziskovalno poseganje (npr. jemanje lesnih profilov iz debel, vej ali korenin).

2.2. Splošne varstvene usmeritve

Za naravno vrednoto:

Po Uredbi o zvrsteh naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 52/02 s spremembami) se posegi in dejavnosti na oblikovani naravni vrednoti izvajajo tako, da se ne poslabšajo življenjske razmere za rastline, ki so bistveni sestavni del naravne vrednote, da se ne zmanjša njihova vitalnost ter da se bistveno ne spremenijo oblikovne lastnosti naravne vrednote, pri čemer se na območjih vrtno arhitekturne dediščine posegi in dejavnosti izvajajo v skladu s predpisi s področja varstva kulturne dediščine.

Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/04 s spremembami) določa podrobnejše varstvene in razvojne usmeritve za oblikovane naravne vrednote:

- Rastlin, ki so bistveni sestavni del oblikovane naravne vrednote, se ne trga, lomi, seka, obsekava ali drugače poškoduje, razen če gre za dela z rastlinami v skladu z namenom njihovega oblikovanja, izvajanja ukrepov varstva vrtno-arhitekturne dediščine na podlagi predpisov s področja varstva kulturne dediščine, upošteva zgodovinske zasnove, ali za sanacijske ukrepe na drevesih.
- Izvaja se le tiste gradnje, ki so povezane z obnovitvijo ali vzdrževanjem naravne vrednote, ali izvajanjem ukrepov varstva vrtno-arhitekturne dediščine na podlagi predpisov s področja varstva kulturne dediščine, upošteva zgodovinske zasnove.
- Električnih ali drugih, zračnih ali talnih vodov se ne napeljuje prek naravne vrednote, če za to obstojijo druge prostorske možnosti; talnih vodov se ne napeljuje skozi koreninske sisteme rastlin, ki so bistveni sestavni del naravne vrednote.

Za nepremične kulturne spomenike:

- spodbujanje trajnostne uporabe spomenika, to je uporabe spomenika na način in v obsegu, ki dolgoročno ne povzroča izgube njegove kulturne lastnosti;
- spodbujanje vzdržnega razvoja spomenika, s katerim se omogoča zadovoljevanje potreb sedanje generacije, ne da bi bila s tem okrnjena ohranitev spomenika za prihodnje generacije;
- spodbujanje dejavnosti in ravnanj, ki ohranjajo kulturne, socialne, gospodarske, znanstvene, izobraževalne in druge pomene spomenika;
- ohranjanje lastnosti in družbenega pomena spomenika ter njegove materialne substance;
- ohranjanje varovanih sestavin spomenika;
- dovoljeni so posegi v spomenik, ki upoštevajo in trajno ohranjajo njegove varovane vrednote;

- dovoljeni so posegi, ki omogočajo vzpostavitev trajnih gospodarskih temeljev za ohranitev spomenika ob spoštovanju njegove posebne narave in družbenega pomena;
- za vsako spremembo funkcije kulturnega spomenika ali njegovega dela in za vsak poseg v spomenik, njegove dele ali vplivno območje je potrebno pridobiti predhodne kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno soglasje pristojne enote ZVKDS (obveznost pridobitve pogojev in soglasja za sam spomenik je že določena z zakonom).

2.3. Pravila obnašanja obiskovalcev

Ker je dnevno opaziti neustrezno obnašanje v parku, povzemamo splošna pravila za obiskovalce:

- rastlinskih poganjkov se ne lomi ali puli, prav tako ne zarezuje v lubje dreves;
- vožnja z motornimi vozili ni dovoljena;
- kolesar mora hitrost vožnje prilagoditi in podrediti drugim uporabnikom prostora;
- vsa novejša prevozna sredstva s premikanjem na kolesih (npr. Segway deske, Hoverboard deska, rolka, skiro, električno kolo, rolerji itd.) se morajo prilagoditi hitrosti sprehajalcev, ki imajo na parkovnih površinah vedno prednost;
- jahanje na območju parka ni dovoljeno;
- hoja je predvidena po utrjenih poteh, nezaželena je hoja pod krošnjami dreves;
- pse se vodi na povodcu in pobira pasje iztrebke;
- hrupne aktivnosti ne sodijo v park;
- opremo za hojo po traku (slackline) je dovoljeno namestiti le na urejenem poligonu;
- elemente kulturne dediščine se ne sme poškodovati (spomenike, mostiče ipd.) in uničevati parkovno opremo (koši za smeti, klopi ipd.);
- odpadke se odnese s seboj domov ali odloži v za to namenjene koše, ne odvrže se jih v naravo;
- hranjenje prostoživečih živali ni dovoljeno;
- uporablja se javne sanitarije.

2.4. Varstvene usmeritve za prireditve

Prireditev je javni dogodek in predstavlja vsako organizirano zbiranje oseb zaradi izvajanja kulturne, športne, izobraževalne ali druge aktivnosti tako, da je udeležba brezpogojno ali pod določenimi pogoji dovoljena vsakomur. Javni shodi na območju Mestnega parka niso dovoljeni.

Vsako prireditev na območju Mestnega parka mora organizator ali zavezanec prijaviti pristojnim službam MOM in inštitucijam (ZVKDS, ZRSVN) ter si pridobiti pozitivna soglasja ali pogodbo.

Poleg že navedenih pravnih aktov veljajo v primeru organizacije prireditev tudi Uredba o uporabi zvočnih naprav, ki na shodih in prireditvah povzročajo hrup (Ur.l.RS, št. 118/2005), Odlok o rabi javnih površin (MUV, št. 9/2012 s spremembami) in Odlok o zelenih površinah na območju Mestne občine Maribor (MUV, št. 27/02 s spremembami).

V Prilogi 1 – Prireditve na območju Mestnega parka – dopustne dejavnosti, ki je del tega dokumenta, so pojasnjene splošne usmeritve v zvezi z organiziranjem prireditev in podane usmeritve za posamezne cone.

2.5. Varstvene usmeritve za vzdrževanje in načrtovanje

Splošne varstvene usmeritve za vzdrževanje:

- Vzdrževanje je potrebno izvajati na način, da ne prihaja do poškodovanja ali uničenja grajenih in naravnih elementov.
- Stara drevesa se poskuša ohranjati čim dlje časa, vse dokler je njihovo stanje zadovoljivo in potencialne nevarnosti še sprejemljive. Dopustne so nadomestne saditve propadlih ali odstranjenih dreves in grmovnic v soglasju s pristojnimi službami.
- Ohranjanje, vzdržuje in rekonstruira se grajene parkovne elemente v prvotni zasnovi.

- Dopustna so redna vzdrževalna dela (zimsko vzdrževanje – pluženje glavnih poti in po potrebi posipavanje s peskom; obrezovanje krošenj dreves in grmovnic ali druga vzdrževalna dela na lesnatih rastlinah, zalivanje, sajenje, pletje itd.) in sanacijska dela (zamenjava poškodovanih ali dotrajanih delov elementov), vse v soglasju s pristojnimi službami.
- Pri izbiri in nadomeščanju drevesnih in grmovnih vrst v Mestnem parku je potrebno upoštevati, da je park nastal kot mestna javna zelena površina s poudarjeno vrstno pestrostjo, in sicer zaradi sodelovanja z mariborskim Olepševalnim društvom. Primarni poudarek je in mora ostati na oblikovanju in vnosu »narave« v mesto z nekaterimi njenimi značilnostmi in posameznimi oblikovalskimi prijemi. Spremembe so sprejemljive zgolj in samo takrat, ko so razlogi, da določene vrste v park ne moremo več saditi zaradi spremenjenih rastiščnih pogojev ali ogroženosti vrste zaradi škodljivcev. Iz naravovarstvenega vidika je pomembno predvsem ohranjanje avtohtonih drevesnih vrst.

V Prilogi 2 - Vzdrževanje Mestnega parka, ki je del tega dokumenta, je podrobneje opredeljeno:

- vzdrževanje rastlinskih vrst (parkovna drevesa, grmovnice, vrtnice, trajnice, sezonske zasaditve, zelenice),
- ukrepi za živalske vrste,
- vzdrževanje utrjenih površin (poti, stopnišč, parkirišč in avtobusnih postaj),
- ukrepi za vodne površine (ribniki, struga potoka, opuščeni bazen, vodne površine na območju japonskega vrta),
- vzdrževanje parkovne in urbane opreme (klopi, koši, označevalne table, tablice na drevesih in klopeh, talne table, taktilne označbe, stojala za kolesa, količki, drogovi, vodometi, fontane, pitniki, igrala, območje urejeno za hojo po traku),
- vzdrževanje objektov (objekt Akvarij – terarij, glasbeni paviljon, stebrišče pri prvem ribniku, javne sanitarije pri otroškem igrišču, mostički in ograje, območje Rožnega griča, skulpture, objekt kiosk, objekt taborniki, ostali objekti v lasti MOM, objekti v zasebni lasti),
- urejanje komunalne infrastrukture na območju Mestnega parka.

3. Razvojne usmeritve

Naravno vrednato se uredi in vzdržuje za obisk javnosti v skladu z varstvenimi in razvojnimi usmeritvami in na način, ki je ne ogroža. Predlogi splošnih usmeritev izhajajo iz obstoječega stanja.

Predlogi splošnih razvojnih usmeritev:

- Pomembno je seznanjanje in ozaveščanje javnosti o pomenu parka, omejitvah zaradi varovanja, vnašanju tujerodnih živalskih vrst (želve, ribe) ipd.
- Preprečevati bi morali nedovoljeno parkiranje na območju in v bližini parka.
- Preprečiti bi morali vožnjo s kolesi po neutrjenih površinah.
- V parku bi bilo smiselno stremeti k temu, da bo vsaj del poti tudi peskanih.
- Osvetlitev celotnega parka iz naravovarstvenih razlogov ni zaželena.
- Umeščanje novih tabel ni zaželeno, v parku naj bo poenotena podoba.
- Pomembna je priprava dolgoročnega plana zasaditev.
- Razstave se odvijajo na način, da so postavljene na utrjeni površini za omejen čas, prav tako na utrjeni površini stojijo obiskovalci.
- Organizirane ure športne vzgoje se izvajajo le na utrjenih površinah.
- Poroke se lahko izvajajo, vendar ne kot stalna praksa, bolj izjemoma.
- Smiselna bi bila prisotnost pooblaščenega osebe (npr. naravovarstveni nadzornik), ki skrbi za pravilno ravnanje v parku.
- Proučiti bi morali možnost izboljšanja kakovosti vode v ribnikih s pomočjo ekoremediacij.
- Prouči naj se možnost uporabe lesa podrhtih parkovnih dreves in odvzemanje semen za razmnoževanje sadilnega materiala (za nadomestne saditve) ter protokolarna darila (semena ali že vzgojene sadike).

Usmeritve za različne faze projektiranja

Vse pobude za umestitev novih vsebin ali preoblikovanje obstoječih je potrebno predhodno preveriti z instrumentom idejnega projekta z definiranimi in oblikovanimi ključnimi elementi posega.

V projektni nalogi ali pripravi povpraševanja za izdelavo projekta na območju Mestnega parka pristojne službe MOM (po potrebi v sodelovanju z drugimi strokovnjaki) opredelijo smernice za projektante glede na cilj in namen naročila:

- z vidika ohranjanja lastnosti naravne vrednote oziroma naravnih procesov, ki te lastnosti vzpostavljajo oziroma ohranjajo;
- z vidika ohranjanja lastnosti kulturne dediščine - da se s parkom kot kulturno dediščino ravna tako, da se zagotavlja čim večja ohranitev njenih kulturnih vrednot za prihodnost in da se dosledno upoštevajo in ohranjajo njegove kulturne vrednote in družbeni pomen.

Cilj je, da se projektiranje prilagodi, načrtuje in na podlagi projekta tudi dela izvedejo tako, da se ne okrnijo elementi, ki so gradniki zavarovane naravne ali kulturne dediščine. Pripravljeno projektno nalogo ali vsebino povpraševanja, ki se nanaša na žive ali nežive elemente v Mestnem parku, po potrebi preveri tudi delovna skupina za Mestni park oziroma več različnih strokovnjakov.

V različnih fazah projektiranja (IZP, DGD, PZI) morajo projektanti pristojnim službam MOM in/ali delovni skupini za Mestni park na vpogled posredovati informacije o prilagoditvah projektiranja glede na lokacijo, različne elemente in cilje urejanja. Pristojne službe MOM glede na več dejavnikov preverijo, ali so načrtovane rešitve ustrezne ali so potrebne kakšne spremembe, ki jih morajo projektanti upoštevati. Pristojne službe MOM in/ali delovna skupina za Mestni park izvedejo tudi revizijo oddane projektne dokumentacije in jo ali odobrijo ali vrnejo projektantom v popravke. Projektanti morajo v različnih fazah samostojno pridobivati tudi projektne pogoje in soglasja pri pristojnih službah in soglasodajalcih (ZRSVN, ZVKDS).

Donacije

Na območju Mestnega parka lahko zainteresirani deležniki predlagajo donacije. Te morajo biti izvedene v skladu s sprejetimi akti oz. usmeritvami.

Donacije na območju Mestnega parka so mogoče za vse v Prilogi 2 navedene žive elemente in grajene elemente ali za posamezna vzdrževalna in izredna dela. Npr. sajenje z začetnim vzdrževanjem dreves ali drugih rastlin in nasadov, izbrana dela za sanacijo vrednejših starih dreves (npr. posegi v talno podlago, odstranitev bele omele, celostna ureditev krošnje), sanacija večjih zelenic, obnova obstoječe opreme, postavitve nove opreme (parkovna oprema, skulpture ipd.), sanacija utrjenih površin in objektov.

Table z donatorskimi imeni se na ožjem območju Mestnega parka na dosedanji način ne nameščajo več zaradi obstoječih težav z vzdrževanjem in ohranjanjem. Izvajal se bo sodobnejši pristop za obeleževanje donatorjev – MOM bo vodila seznam glede na višino donacije in se donatorjem enkrat letno javno zahvalila (npr. v sporočilu za javnost, z objavo na informativnih tablah Mestnega parka, navedbo na spletni strani).

4. Upravljanje

Upravljanje naravne vrednote je naloga lokalne skupnosti – urada, ki je pristojen za zelene površine.

Medobčinska inšpekcija nadzoruje področje ravnanja z odpadki in nedovoljene zasedbe javnih površin. Ker pa je Mestni park varovano območje narave, posege nadzorujejo tudi državne inšpekcijske službe.

Nadzor izvaja tudi Medobčinsko redarstvo v skladu z določbami Odlok o zelenih površinah na območju Mestne občine Maribor (MUV, št. 27/02 s spremembami).

5. Financiranje

Vzdrževanje se izvaja na podlagi zagotovljenih proračunskih finančnih virov na način, da se vsako leto plani vzdrževalnih del usklajujejo med MOM in koncesionarjem za vzdrževanje javnih zelenih površin.

Financiranje ostalih aktivnosti v obdobju veljavnosti začasnih upravljaljskih smernic izvajajo tudi druge službe:

- MOM, Urad za komunalo, promet in prostor:

Iz proračuna MOM se financirajo dela kot so: redno vzdrževanje zelenic, nasadov, dreves, grmovnic, urbane opreme, infrastrukture (koši, klopi, fontane, mostički, poti, igrala, tablice), investicije v vse naštetu (zamenjave in izboljšave), redno zimsko vzdrževanje (pluženje), redni pregledi otroških igral (popravila in izboljšave) in javnih sanitarij.

Prav tako se financira nadzorovano hranjenje rib v ribnikih (s pomočjo osebja iz Akvarija-terarija), vzdrževanje čistoče - pobiranje in odvoz odpadkov, pometanje poti in ročno zatiranje plevela.

- MOM, Urad za kulturo in mladino:

MOM vsako leto zagotovi nekaj sredstev za najnujnejša redna vzdrževalna dela in manjša popravila na javnih spomenikih in obeležjih. Sredstva omogočajo sprotne vzdrževanja in manjša popravila javnih spomenikov, skulptur in spominskih obeležij. Dolgoročni cilj je ohranjanje, obnova in predstavitev dediščine, zlasti spomenikov kulturne dediščine, kar zajema obnovo poškodovanih spomenikov (skulptur in memorialnih obeležij) ter obnovo nepremičnin s statusom kulturnih spomenikov, ki služijo kot javna infrastruktura za kulturo.

Prav tako MOM v skladu z Zakonom o uresničevanju javnega interesa za kulturo omogoča razvoj ter ponudbo kulturnih dobrin posameznih ustvarjalnih področij (literatura, glasba, uprizoritvene umetnosti, vizualne umetnosti, avdiovizualno ustvarjanje, intermedijski projekti in kulturna dediščina) s sofinanciranjem kulturnih projektov neodvisnih kulturnih producentov. S tem bogati kulturno ponudbo v mestu in omogoča razvoj ustvarjalnosti neodvisnim ustvarjalcem in nevladnim organizacijam, ki delujejo na področju umetniške produkcije in kulture, lokacija njihovih dejavnosti pa je pogosto Mestni park.

- Skupna občinska uprava Maribor, Skupna služba varstva okolja:

Glavne aktivnosti, ki jih financira Skupna služba varstva okolja v povezavi z Mestnim parkom, se nanašajo na informiranje in ozaveščanje javnosti. Sem sodi osnovna oprema - kot so informativne table in tablice za drevesa - od zasnove, nabave, postavitve do vzdrževanja, prav tako informativno gradivo (zgibanke ipd.). Sočasno se izvajajo akcije informiranja in ozaveščanja, npr. o ne-hranjenju prostoživečih živali. Vzpostavljeno je sodelovanje s šolami, z vrtci in Zvezo prijateljev mladine Maribor. Letno se pripravi razpis za sofinanciranje projektov nevladnih organizacij, ki svoje aktivnosti usmerjajo tudi v ohranjanje biodiverzitete Mestnega parka in popularizacijo varstva narave.

Za uporabo zelene površine se zaračuna »najemnina«, ki je odvisna od obsega in trajanja. Prihodek je namenski za vzdrževanje.

Financiranje je možno tudi z donacijami.

Zasebna lastnina, ki se nahaja znotraj ožjega območja Mestnega parka, se financira iz zasebnih virov.

6. Priprava načrta upravljanja

Do sprejetja novega akta o zavarovanju, ki bo nadomestil obstoječi Odlok in bo v skladu z Zakonom o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 s spremembami), veljajo začasne upravljalne smernice. Obdobje veljavnosti je največ 5 let. Z novim aktom se določi upravljavca in pripravi pravna podlaga za načrt upravljanja, in sicer skupaj z ZRSVN in ZVKDS.

PRILOGI

Priloga 1: Prireditve na območju Mestnega parka – dopustne dejavnosti

Priloga 2: Vzdrževanje Mestnega parka

Aleksander Saša Arsenovič
Župan